

Woordvoerders Justitie en LHBT-emancipatie
Tweede Kamer der Staten-Generaal

ref.nr.: 12.099/6.30.1

Amsterdam, 18 oktober 2012

betreft: COC-inbreng t.b.v. plenaire behandeling wetsvoorstel Lesbisch Ouderschap (33 032)

Geachte woordvoerders Justitie en LHBT-emancipatie,

Binnenkort behandelt u het wetsvoorstel Lesbisch Ouderschap (33 032). In deze brief informeren wij u graag over het standpunt van COC Nederland over dit wetsvoorstel en stellen wij enkele verbeteringen voor.

Doorbraak: erkennen op het gemeentehuis in plaats van adoptie bij de rechter

COC Nederland beschouwt het wetsvoorstel Lesbisch Ouderschap als een doorbraak voor lesbische ouderparen en de kinderen die bij hen opgroeien. Het COC heeft jarenlang voor een dergelijke wetswijziging gepleit. Wij waarderen het zeer dat de nieuwe Tweede Kamer het wetsvoorstel zo snel heeft geagendeerd voor plenaire behandeling. Nu ook de regeling voor verplichte voorlichting over lesbiennes, homo's, bi's en transgenders binnenkort in werking treedt, is een goed begin gemaakt met uitvoering van het Roze Stembusakkoord.

Veel lesbische echtparen gaan er op dit moment nog ten onrechte van uit dat, sinds de openstelling van het burgerlijk huwelijk in 2001, ook het juridisch ouderschap van kinderen die binnen hun relatie geboren worden, goed geregeld is. Dat is echter niet het geval. Onbekendheid met de afwijkende regels voor lesbisch ouderschap leidt er toe dat moeders vaak geen actie ondernemen om het ouderschap goed te regelen. Dat kan er in het ergste geval – bijvoorbeeld bij overlijden van één van de moeders – toe leiden dat het kind achterblijft zonder juridisch ouder.

Volgens de huidige regels voor lesbisch ouderschap moet de niet-biologische moeder (duomoeder) haar kind voor de rechter te adopteren om juridisch ouder te worden. Dat is een lange, kostbare en emotioneel belastende procedure. Bovendien is er sprake van rechtsongelijkheid omdat voor de duomoeder een andere procedure geldt dan voor de niet-biologische vader bij een heteroseksueel paar dat bijvoorbeeld met hulp van een zaaddonor een kind krijgt. Deze niet-biologische vader hoeft niet naar de rechter, want hij kan het kind erkennen of heeft als hij getrouwd is zelfs ouderschap van rechtswege.

Zodra het wetsvoorstel Lesbisch Ouderschap in werking treedt, hoeft de duomoeder in beginsel ook niet meer naar de rechter om de juridische band met haar kind goed te regelen; zij kan het kind erkennen. In bepaalde gevallen krijgt zij ouderschap van rechtswege. Lesbische ouderparen – en dat zijn er jaarlijks honderden – kunnen de band met hun kind straks regelen op het gemeentehuis in plaats van bij de rechter.

COC Nederland is om drie redenen zeer verheugd over het wetsvoorstel. Allereerst is het voorstel in het belang van het kind, omdat het juridisch ouderschap sneller en met meer zekerheid tot stand komt. Ten tweede beschouwt het COC dit voorstel als belangrijke stap in de juridische gelijkstelling van lesbiennes en homoseksuelen in Nederland, omdat enkele van de laatst overgebleven verschillen tussen het huwelijk van man en vrouw en het huwelijk tussen partners van gelijk geslacht door dit voorstel worden opgeheven. Met landen als het Verenigd Koninkrijk, Spanje, Canada (Quebec) en Zweden (die soortgelijke regelingen kennen) behoort Nederland, wanneer dit wetsvoorstel in werking treedt, weer tot de koplopers in de wereld waar het gaat om gelijkberechtiging van lesbische paren en hun kinderen. Ten derde is dit wetsvoorstel van groot praktisch en emotioneel belang voor lesbische ouderparen: zij hoeven geen langdurige en kostbare adoptieprocedure meer te doorlopen, die vaak wordt ervaren als een onnodige rechterlijke 'goedkeuring' van de capaciteiten van de duomoeder.

Dit wetsvoorstel voorziet in een grote behoefte. De staatssecretaris geeft aan dat er momenteel jaarlijks twee- tot vierhonderd partneradopties door duomoeders plaatsvinden. Het is echter aannemelijk dat er meer lesbische ouderparen van de nieuwe regeling gebruik zullen maken, omdat een deel van de lesbische paren tot nu toe afzag van de ingewikkelde en kostbare adoptieprocedure. Het COC wordt zeer regelmatig benaderd door lesbische ouderparen die een kindje verwachten en zich afvragen wanneer de nieuwe wet in werking treedt. Mede dankzij u kan dat spoedig zijn.

Het COC waardeert het verder dat het wetsvoorstel ook voor de duomoeder in de wetstekst de term 'moeder' gebruikt; dat doet recht aan de positie die zij in praktijk heeft. Waar wij in de deze brief de term 'duomoeder' gebruiken, is dat uitsluitend om verwarring te voorkomen. In de toelichting bij de wet wordt o.i. terecht de term 'duomoeder' gebruikt, in plaats van 'meemoeder'; duomoeder brengt de gelijkwaardigheid van beide moeders beter tot uitdrukking. Ook is het positief dat de regering het wetsvoorstel zoveel mogelijk 'geslachtsneutraal' formuleert (met termen als 'ouder' in plaats van 'moeder' of 'vader' en 'persoon' in plaats van 'man' of 'vrouw'). Het COC is voorstander van een personen- en familierecht waarin gender en geslacht een minder prominente rol spelen dan nu het geval is. Een land als Frankrijk past momenteel haar familierecht verdergaand in die zin aan.

Het COC doet drie dringende suggesties voor verbetering van het wetsvoorstel:

- A. Introduceer de vervangende toestemming tot erkenning ook voor de duomoeder**
- B. Maak geen onderscheid in de regeling voor ouderschap van rechtswege**
- C. Onderzoek mogelijkheden om de juridische situatie van kinderen die de facto opgroeien in meeroudergezinnen beter te beschermen**

Deze drie suggesties lichten we hieronder toe, aangevuld met enkele overige aandachtspunten.

A. Introduceer vervangende toestemming tot erkenning ook voor de duomoeder

In het wetsvoorstel krijgt de biologische moeder een centrale rol; zij geeft toestemming aan de duomoeder of de biologische vader om het kind te erkennen. Wanneer over de erkenning een conflict ontstaat tussen de biologische moeder en de biologische vader, bepaalt het nieuwe artikel 204, lid 3 dat de biologische vader naar de rechter kan stappen om een zogenaamde 'vervangende toestemming' tot erkenning te vragen; als de rechter daarin toestemt, kan de biologische vader het kind alsnog erkennen. De wetgever beoogt zo de positie van de zaaddonor in evenwicht te brengen met die van de (biologische) moeder. Het wetsvoorstel creëert de mogelijkheid tot het vragen van vervangende toestemming tot erkenning echter *niet* voor de duomoeder. Zij

staat machteloos wanneer de biologische moeder weigert om haar toestemming tot erkenning te geven, omdat er hierover bijvoorbeeld een conflict tussen de moeders is ontstaan.¹

Het COC vindt dat het wetsvoorstel de positie van *alle drie* de betrokken volwassenen in evenwicht zou moeten brengen: de moeder, de biologische vader en de duomoeder (respectievelijk de niet-biologische vader). Dat is immers in het belang van het kind, dat met alle drie de betrokkenen een zekere (biologische of sociale) band heeft.

Het huidige voorstel van de staatssecretaris kan bijvoorbeeld tot de volgende onwenselijke situatie leiden. Een (getrouwde) vrouw (biologische moeder) maakt in eerste instantie met haar vrouw (de duomoeder) de afspraak dat die het kind mag erkennen dat zij samen zullen opvoeden. Op een zeker moment bedenkt de biologische moeder zich en spreekt zij met de biologische vader (donor) af dat hij het kind mag erkennen. Wanneer de duomoeder hier niet mee instemt, bijvoorbeeld omdat zij het niet in het belang van het kind acht dat zij wel de opvoeder maar niet de tweede ouder zal zijn, kan de duomoeder aan de rechter geen vervangende toestemming tot erkenning vragen. In de omgekeerde situatie (biologische moeder spreekt eerst met de biologische vader af dat hij mag erkennen maar bedenkt zich in het voordeel van de duomoeder) kan de biologische vader wel om vervangende toestemming tot erkenning vragen. Voor dit onderscheid bestaat volgens het COC geen rechtvaardiging.

Daarbij komt dat een verschil van mening zoals hier wordt geschetst - anders dan de staatssecretaris lijkt te veronderstellen - er zeker niet toe hoeft te leiden dat de twee moeders hun relatie verbreken. Zij kunnen een juridisch geschil hebben over wie het kind mag erkennen, terwijl ze nog steeds voornemens zijn het kind samen op te voeden.

Als voornaamste argument voor de gekozen constructie voert de staatssecretaris aan dat juridische conflicten over ouderschap van het kind waar mogelijk moeten worden voorkómen, omdat dit leidt tot spanning en onrust in het leven van het kind. De gekozen constructie leidt er echter niet toe dat zich geen juridische conflicten meer over het ouderschap zullen voordoen: de biologische vader kan immers wél vervangende toestemming aan de rechter vragen. De gekozen constructie leidt er toe dat één betrokkene (de duomoeder) in dergelijke conflicten bij voorbaat buiten spel staat, omdat zij geen beroep op de rechter mag doen. Daarbij komt dat conflicten over de erkenning, ouderschap en opvoeding zich nu eenmaal kunnen voordoen, ook wanneer de weg naar de rechter (voor één of meer betrokkenen) wordt afgesloten. Deze werkelijkheid kan niet met het recht worden veranderd.

Een tweede argument dat de staatssecretaris hanteert voor de voorgestelde constructie is dat hij het in het belang van het kind acht dat slechts een beperkte categorie personen het ouderschap kan verkrijgen tegen de wil van de moeder in. Ook dat is geen belemmering om de duomoeder wél het recht tot het vragen van vervangende toestemming te geven. Deze 'categorie personen' kan immers eenvoudigweg worden beperkt tot de duomoeder (respectievelijk de partner van de moeder). Om dat te bereiken kan worden aangesloten bij de systematiek die gebruikt wordt bij partneradoptie (1:227 Burgerlijk Wetboek): maak plaatsvervangende toestemming tot erkenning door de duomoeder mogelijk indien 'het kind is of wordt geboren binnen de relatie' van de moeder en haar partner.

Het COC vindt het zeer wenselijk dat ook de duomoeder (respectievelijk de niet-biologische vader/de mannelijke partner van de moeder, niet zijnde haar echtgenoot) het recht krijgt om de rechter om vervangende toestemming tot erkenning te vragen. Ook de Raad voor de Rechtspraak, de Nederlandse Vereniging voor

---

¹ Een soortgelijke situatie is overigens denkbaar voor een niet-biologische vader: ook hij kan geen vervangende toestemming tot erkenning van de rechter vragen wanneer hij (ongetrouwd) met de moeder samenleeft en zij hem de erkenning weigert van het kind dat ze samen opvoeden. Staande het huwelijk van een heteropaar kan zich een dergelijke situatie echter niet voordoen, omdat dan ouderschap van rechtswege voor de niet-biologische vader geldt; de duomoeder wordt door deze regel dus onevenredig benadeeld.

Rechtspraak en de Nederlandse Vereniging voor Burgerzaken zijn voorstander van de mogelijkheid van vervangende rechterlijke toestemming tot erkenning voor de duomoeder. Dat geldt ook voor de door ons geraadpleegde praktijkjuristen en wetenschappers die in het onderwerp lesbisch ouderschap gespecialiseerd zijn.

COC Nederland verzoekt daarom met klem om:

- **Het wetsvoorstel zodanig aan te passen dat ook de duomoeder (respectievelijk de mannelijke partner van de moeder, niet zijnde haar echtgenoot) het recht krijgt om de rechter om vervangende toestemming tot erkenning te vragen.**

We stellen voor dat daartoe aan het nieuwe artikel 1:204 BW onder C een tekst wordt toegevoegd die er op neer komt dat een persoon ook vervangende toestemming tot erkenning kan vragen indien 'het kind is of wordt geboren binnen de relatie van deze persoon en de ouder.'

B. Gelijke rechten op ouderschap van rechtswege bij bekende donor

Het wetsvoorstel creëert ook de mogelijkheid van ouderschap van rechtswege voor de duomoeder, maar alleen wanneer het vrouwenpaar gebruik maakt van een onbekende zaaddonor. Als bewijs dat van een onbekende donor gebruik is gemaakt, moet aan de ambtenaar van de burgerlijke stand een verklaring van de Stichting donorgegevens worden overgelegd.

Op dit punt blijft de wet dus een onderscheid maken tussen een heteroseksueel echtpaar dat middels een zaaddonor een kind krijgt en een lesbisch echtpaar dat op die wijze een kind krijgt. In het geval van het heteroseksuele echtpaar krijgt de echtgenoot van de moeder namelijk in alle gevallen het ouderschap van rechtswege, in het geval van een lesbisch echtpaar krijgt de duomoeder alleen het ouderschap van rechtswege wanneer sprake is van een onbekende zaaddonor. Lesbische paren en hun kinderen krijgen dus als het ware 'niet voor 100 procent maar voor 75 procent' gelijke rechten als heteroparen en hun kinderen.

De staatssecretaris geeft een aantal argumenten voor deze keuze. Zijn belangrijkste argument is kwantitatief van aard: in een heteroseksuele relatie is de echtgenoot van de moeder *in de meeste gevallen* ook de biologische vader van het kind, terwijl er in een lesbische relatie altijd betrokkenheid van een derde is. Hoewel de regering ontkent dat haar argumentatie kwantitatief van aard is, blijkt uit de Nota naar aanleiding van het verslag (33 032, 6) het tegendeel. Enkele citaten: 'Dit onderscheid is gebaseerd op het gegeven *dat in veruit het grootste deel van de gevallen* de juridische moeder en vader van het kind ook de biologische moeder en vader van het kind zijn', 'in heteroseksuele huwelijken zal de echtgenoot van de moeder *in de regel* de biologische vader zijn', het onderscheid zou proportioneel zijn omdat 'betrokkenheid van een derde in het geval van een heteroseksueel huwelijk de *uitzondering* zal zijn' (p. 4 en 10, cursivering COC). Ook worden met cijfers geïllustreerde vergelijkingen gemaakt tussen het aantal kinderen dat binnen een heteroseksuele en een lesbische relatie worden geboren.

Volgens het COC is het beginsel van non-discriminatie, zoals dat is neergelegd in artikel 1 van de Grondwet, een sterker argument dan het door de regering gebruikte kwantitatieve argument. De duomoeder bij een lesbisch paar en de niet-biologische vader bij een heteroseksueel paar zouden gelijk behandeld moeten worden.

Een tweede argument van de regering betreft de keuzemogelijkheid die het huidige voorstel biedt: de moeder, duomoeder en biologische vader kunnen samen afspraken maken over wie mag erkennen en wie dus de tweede juridische ouder wordt. Zo kunnen de betrokkenen beter recht doen aan de feitelijke verhoudingen tussen de drie betrokken volwassenen en het kind. De moeder en de duomoeder kunnen bijvoorbeeld samen het ouderlijk gezag uitoefenen, terwijl de moeder en de biologische vader de juridische ouders zijn.

Het COC benadrukt dat deze keuzemogelijkheid inderdaad een voordeel is, maar ziet geen reden om heteroseksuele echtparen die middels een zaaddonor een kind krijgen deze keuzemogelijkheid te onthouden; ook dan speelt immers het beginsel van gelijke behandeling een rol.

Tegen een wijziging van de bestaande wetgeving, waardoor ook heteroseksuele ouderparen de keuze zouden krijgen om het kind door de donor te laten erkennen, maakt de staatssecretaris echter ook bezwaar. Dat gebeurt opnieuw op grond van kwantitatieve argumenten; een dergelijke wijziging zou 'niet proportioneel' zijn.

Het COC wijst nog op twee andere nadelen van het regeringsvoorstel. Dat ouderschap van rechtswege alleen tot stand kan komen bij een 'anonieme' zaaddonor, kan leiden tot het (ongewenste) neveneffect dat vrouwenparen vaker gebruik gaan maken van anoniem donorschap, uitsluitend om in aanmerking te komen voor ouderschap van rechtswege. Ten tweede kan de situatie zich voordoen dat noch de duomoeder, noch de biologische vader het kind wil erkennen, waardoor het alsnog maar één juridische ouder krijgt. Dat probleem speelt niet als lesbische echtparen steeds ouderschap van rechtswege krijgen.

Het COC stelt daarom voor om te kiezen tussen twee opties:

- **Zowel bij een bekende als bij een onbekende zaaddonor staande het huwelijk steeds (dus bij hetero- en vrouwenparen) ouderschap van rechtswege laten ontstaan**

Ofwel:

- **In beide gevallen (bij hetero- en vrouwenparen) een erkenningsmogelijkheid staande het huwelijk te creëren.**

BI. Alternatieven voor invulling huidige voorstel t.a.v. ouderschap van rechtswege

Mocht toch worden gekozen voor het model dat in het huidige wetsvoorstel is neergelegd (duomoeder krijgt alleen ouderschap van rechtswege bij een anonieme donor), dan doen wij de volgende twee wijzigingsvoorstellen t.a.v. het huidige voorstel, die cumulatief kunnen worden ingevoerd:

1. Erkenningsmogelijkheid tot aan de geboorte.

Het voorstel kan op zodanige wijze worden aangepast dat de biologische vader weliswaar de mogelijkheid tot erkenning houdt staande het huwelijk van de lesbische moeders, maar *slechts tot aan het moment van de geboorte* van het kind. Wanneer de vader vóór de geboorte niet erkent, hebben de moeders vanaf de geboorte het ouderschap van rechtswege. Dit voorstel heeft drie voordelen. Ten eerste creëert het direct vanaf de geboorte rust en juridische duidelijkheid in het leven van het kind. Ten tweede blijven zo de voordelen van de keuzemogelijkheid (het maken van afspraken 'op maat' over ouderlijk gezag en erkenning door duomoeder of door de biologische vader) bestaan. Ten derde komt dit voorstel beter tegemoet aan het beginsel van gelijke behandeling van lesbische- en heteroparen; er wordt immers alleen nog onderscheid gemaakt in de periode voorafgaand aan de geboorte.

2. Verklaring van de bekende donor.

Een argument van de regering voor ouderschap van rechtswege bij een anonieme donor, is dat moeder, duomoeder en biologische vader er in dat geval alle drie bewust voor hebben gekozen dat de biologische vader geen rol zal spelen bij de opvoeding van het kind. Die bewuste keuze van deze drie volwassenen kan zich echter

ook voordoen bij een *bekende* donor. Daarom stelt het COC voor dat ouderschap van rechtswege voor de duomoeder ook ontstaat wanneer een verklaring van de *bekende* donor wordt overgelegd aan de ambtenaar van de burgerlijke stand, waarin de donor aangeeft geen rol te zullen spelen in de verzorging en opvoeding van het kind.

Aandacht voor praktische problemen. Verder verzoeken wij u om aan de regering te vragen naar een oplossing voor enkele praktische problemen die zich kunnen voordoen bij de voorgestelde regeling voor ouderschap van rechtswege van de duomoeder. Wat dient er bijvoorbeeld te gebeuren wanneer het lesbisch echtpaar zich in het buitenland bevindt bij de bevalling en dus niet of niet tijdig een verklaring van de Stichting donorgegevens kan overleggen aan de Nederlandse ambtenaar van de burgerlijke stand? Wat gebeurt er wanneer de verklaring van de Stichting donorgegevens onverhoopt verloren gaat voordat geboorteaangifte is gedaan?

C. Onderzoek de mogelijkheden om de juridische situatie van kinderen die opgroeien in meeroudergezinnen beter te beschermen

Een argument dat in het wetsvoorstel regelmatig wordt genoemd voor een betere regeling van het lesbisch ouderschap, is de 'bescherming van de feitelijke verzorgings- en opvoedingssituatie' van kinderen. Het COC is, met de staatssecretaris, van mening dat bescherming van de feitelijke verzorgings- en opvoedingssituatie in het belang van het kind is. Wij beschouwen het als een belangrijke stap dat kinderen die opgroeien bij lesbische ouderparen straks grotendeels op dezelfde bescherming kunnen rekenen als kinderen die opgroeien bij een heteroseksueel paar.

De maatschappelijke realiteit ontwikkelt zich echter verder. Kinderen worden soms *de facto* opgevoed door meer dan twee volwassenen.² Dat is bijvoorbeeld het geval wanneer een lesbisch ouderpaar en een homoseksuele man (vaak de zaaddonor, en eventueel zijn partner) welbewust besluiten om samen de zorg voor kinderen op zich te nemen; een constructie die in praktijk regelmatig voorkomt. Ook binnen heteroseksuele relaties worden kinderen soms *de facto* opgevoed door méér dan twee volwassenen, bijvoorbeeld na een echtscheiding.

Terecht wordt in de Nota naar aanleiding van het verslag geconstateerd dat (kinderen in) dergelijke meeroudergezinnen onvoldoende aandacht en erkenning door het recht krijgen (p.6). De staatssecretaris meent hieraan tegemoet te komen door erkenning staande het huwelijk van twee vrouwen open te stellen voor de biologische vader. Het COC beschouwt dit echter als een tegemoetkoming met onvolkomenheden. Allereerst omdat hierdoor ongelijkheid blijft bestaan tussen kinderen bij lesbische en heteroseksuele koppels en deze mogelijkheid niet wordt opengesteld voor heteroseksuele paren. Ten tweede omdat het onvoldoende recht doet aan de diversiteit van meeroudergezinnen.

Om meer recht te doen aan meeroudergezinnen en de kinderen die daarbinnen opgroeien, stelde het COC eerder voor om het zogenaamde donorschapsplan een wettelijke status te geven, vergelijkbaar met het ouderschapsplan. De welbewuste afspraken tussen bijvoorbeeld donor en lesbisch ouderpaar over de (taken bij de) opvoeding van een kind zouden in zo'n donorschapsplan kunnen worden vastgelegd. Door dit plan een wettelijke status te geven, zou de rechter er niet zomaar aan voorbij kunnen gaan.

De staatssecretaris stelt echter dat afspraken gemaakt in een donorschapsplan ook nu al rechtens afdwingbaar zijn. Dat doet echter niet af aan de signalen die het COC uit de praktijk ontvangt van lesbische en homoseksuele

---

² Zie over deze ontwikkeling bijvoorbeeld Machteld Vonk en Henny Bos, Duo-moederschap in Nederland vanuit juridisch en ontwikkelingspsychologisch perspectief. In: Familie & Recht 2012.

ouders die met meer dan twee personen een kind opvoeden. Zij ervaren regelmatig dat de huidige wetgeving onvoldoende juridische bescherming biedt aan de feitelijke verzorgings- en opvoedingssituatie van hun kinderen.

In andere landen is men al verder gevorderd in het denken over meeroudergezinnen en de bescherming van de feitelijke verzorgings- en opvoedingssituatie van kinderen die in dergelijke gezinnen opgroeien. Zo bestaat in Engeland de mogelijkheid dat drie volwassenen het ouderlijk gezag over een kind uitoefenen.

Het COC stelt daarom het volgende voor:

- **Vraag de staatssecretaris om onderzoek te laten doen naar de mogelijkheden van een betere juridische bescherming van de feitelijke verzorgings- en opvoedingssituatie van kinderen die opgroeien in meeroudergezinnen, en betrek daarbij de mogelijkheid van een wettelijke status voor het donorschapsplan en de mogelijkheid dat meer dan twee volwassenen het ouderlijk gezag uitoefenen.**

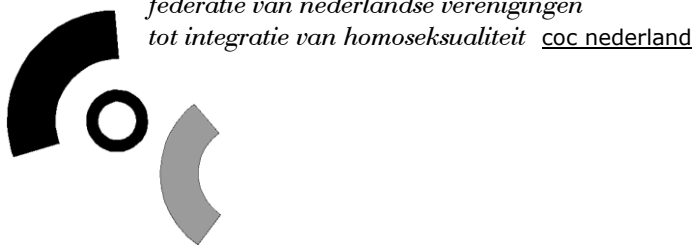
Tenslotte vragen wij uw aandacht voor de volgende punten.

Adoptie naast ouderschap van rechtswege/erkenning. Zoals in het wetsvoorstel wordt aangegeven, kan het zijn dat een *adoptie* van een kind door twee vrouwen door buitenlandse autoriteiten eerder wordt erkend, dan een erkenning of het ouderschap van rechtswege van twee vrouwen. Als oplossing wordt nu voorgesteld om enerzijds de huidige versnelde adoptieregeling in stand te houden en anderzijds de mogelijkheid van een zogenaamde 'verklaring voor recht' te creëren, waarin de rechter aangeeft dat getrouwde vrouwen daadwerkelijk beiden de ouder van het kind zijn. Het is echter niet ondenkbaar dat een lesbisch ouderpaar dat (tijdelijk) naar het buitenland verhuist hun kind - dat zij reeds hebben erkend of waarover zij ouderschap van rechtswege hebben - toch alsnog wil adopteren om elk risico uit te sluiten. Dat lijkt onder de huidige regeling onmogelijk. We stellen voor dat u de regering vraagt om adoptie mogelijk te maken náást erkenning/ouderschap van rechtswege ('voor buitenlands gebruik').

Informatievoorziening. Het is, vanuit het belang van het kind, belangrijk dat voor lesbische ouderparen en zaaddonoren goede informatie beschikbaar komt over de nieuwe regeling: wanneer geldt ouderschap van rechtswege en wanneer moet het kind erkend worden, wat zijn mogelijkheden en risico's bij een (tijdelijk) verblijf in het buitenland, wat zijn mogelijkheden en risico's wanneer één van de partners een buitenlandse nationaliteit heeft. Ook is het van groot belang dat lesbische ouderparen en donoren die gezamenlijk betrokken willen zijn bij de opvoeding van het kind, gewezen worden op het belang van het vastleggen van afspraken in bijvoorbeeld een donorschapsplan. Wij vragen u om bij de regering aan te dringen op een dergelijke goede informatievoorziening.

Snelle invoering en voorstel van Rijkswet. De regering stelt dat naar aanleiding van dit wetsvoorstel ook de Rijkswet op het Nederlandschap moet worden aangepast en dat dit een voorstel van Rijkswet vereist. De regering heeft eerder aangegeven te streven naar gezamenlijke behandeling van de beide wetsvoorstellen. Voor zover wij kunnen nagaan is een dergelijk voorstel van Rijkswet nog niet ingediend. Wij vragen u om bij de regering aan te dringen op spoed. Ook verzoeken we u om de regering te vragen of het ontbreken van het voorstel van Rijkswet de inwerkingtreding van het voorliggende wetsvoorstel belemmert.

Lesbisch ouderschap en geregistreerd partnerschap. Zoals de regering aangeeft in de Nota naar aanleiding van het verslag, zijn aan het geregistreerd partnerschap nog geen rechtsgevolgen verbonden inzake afstamming. Een wetsvoorstel dat daarin verandering brengt zou in voorbereiding zijn. Voor de afstammingsrechtelijke gevolgen van het geregistreerd partnerschap van lesbische paren zal volgens de regering worden aangesloten bij de regeling voor gehuwde lesbische paren. Wij verzoeken u om de regering te vragen wanneer het wetsvoorstel over geregistreerd partnerschap wordt ingediend.

federatie van nederlandse verenigingen
tot integratie van homoseksualiteit coc nederland

Conclusie

Wij hopen dat u onze suggesties voor verbetering wilt betrekken bij de plenaire behandeling van het wetsvoorstel Lesbisch ouderschap en dat het verbeterde wetsvoorstel op korte termijn in werking treedt. We danken u hartelijk voor de bijdrage die u levert aan een betere rechtspositie voor kinderen die opgroeien bij een lesbische ouderparen en hun ouders.

Mocht u behoefte hebben aan nadere informatie, dan kunt u contact op nemen met Philip Tijsma (Public Affairs COC Nederland), tel. 06 – 3958 3789.

Hoogachtend,

Tanja Ineke
Voorzitter COC Nederland